

A múnéger

Mr. Head arra ébredt, hogy a szobát betölti a holdfény. Felült és a padlódeszkára bámult – ezüst színe volt –, aztán párnája cihájára, ami most beillett volna brokátnak, és a következő pillanatban meglátta a fele holdat a borotválkozó-tükrében: úgy várt ott, öt lábnyi távolságban, mintha engedélyt kérne, hogy beléphessen. Előregördült és méltóságos fénnel öntött el mindent. A falnál az egyenes szék mintha feszülten figyelve valami parancsra várt volna, és Mr. Head nadrágja, ami a hátán lógott, csaknem előkelőnek látszott, mint egy olyan ruhadarab, amit valami nagy ember éppen most dobott oda szolgálójának; de a hold arca komor volt. Keresztülnézett a szobán és kibámult az ablakon, elárasztotta a lóistállót, miközben egy olyan ifjú tekintetével mélézött, aki öregkorát pillantotta meg.

Mr. Head megmondhatta volna neki, hogy a kor kivételes áldás, és az ember csak évek során jut el az életnek ahhoz a higgadt megértéséhez, ami alkalmassá teszi az ifjúság vezetésére. Az ő tapasztalata legalábbis ez volt.

Kinyújtotta karját, megmarkolta vaságya végén a tartóoszlopot és följebb húzódkodott, míg meg nem látta az ébresztőórát, ami egy fölfordított vödör tetején állt, a szék mellett. Hajnali két óra volt. Az óra ébresztőszerkezete nem működött, de neki nem volt szüksége gépi segédletre ahhoz, hogy felébredjen. Hatvan év nem tompította el az érzékeit: fizikai reakcióit, akár az erkölcsieket, akarata és szilárd jelleme irányította, és ez világosan látszott a vonásain. Hosszú, csőszerű arca volt és hosszú, csőszerű orra. Nyitott szája hosszúra nyúlt. A szeme éber volt, de nyugodt, és a csodás holdfényben önfegyelem és ősi bölcsesség ült benne, mintha az emberiség egyik nagy vezetőjének szeme lett volna. Lehetett volna ő az éj közepén Dantéhoz rendelt Vergilius, vagy még inkább Ráfael, akit Isten fényének lobbanása ébresztett föl, hogy Tóbiáshoz repüljön. A szobában az egyetlen sötét pont Nelson szalmazsákja volt, lent, az ablak árnyékában.

Nelson összekuporodva feküdt az oldalán, térdével az álla, sarkával a fenéke alatt. Új öltönye és kalapja abban a két dobozban volt, amiben küldték, a dobozok pedig a földön, a szalmazsák lábánál, ahol azonnal elérhette őket, amint felébredt. A bili előbújt az árnyékból, és a holdfénytől hófehéren silbakolt Nelson mellett, mint egy kis őrangyal. Mr. Head visszafeküdt és teljes bizonyossággal érezte, hogy meg tud felelni a közelgő nap erkölcsi küldetésének. Föl akart kelni Nelson előtt, hogy mire az fölébred, ő elkészíthesse a reggelit. A fiú mindig bosszús volt, ha Mr. Head volt fent előbb. Négykor el kell indulniuk otthonról, hogy öt-harmincra odaérjenek a vasúti kitérőhöz. A vonat öt-negyvenötkor áll meg, és nekik időben ott kell lenniük, mivel ez a vonat egyedül az ő kedvükért áll majd meg.

Ez lesz a fiú első útja a városban, bár ő a másodiknak számítja, mert ott született. Mr. Head próbálta megvilágítani előtte, hogy amikor született, még nem volt benne értelem, amellyel meg tudta volna határozni hollétét, ez azonban a gyerekre teljesen hatástalan volt, és továbbra is ragaszkodott ahhoz, hogy ez a második útja. Mr. Headnek ez lesz a harmadik. Nelson azt mondta – Én má másodoc leszek ott és még csak tíz éves vagyok.

Mr. Head ellentmondott neki.

– Ha nem vótá ott tizenöt éve, honnét tudod, hogy el tudsz majd igazodni? – kérdezte Nelson. – Honnét tudod, hogy nem változott valami meg?

Mr. Head azt kérdezte – Láttál te már engem eltévedni?

Nelson ugyan nem látta, de olyan gyerek volt, aki addig nem nyugodott, amíg nem adott hetyke választ, és azt felelte – Itten sehol se lehet eltévedni.

– Eljön a nap – jövendölte Mr. Head –, amikor rájössz, hogy nem vagy olyan okos, amilyennek hiszed magadat. – Hosszú hónapok óta gondolkodott az utazáson, de képzeletét leginkább annak erkölcsi oldala foglalkoztatta. Olyan lecke lesz, amit a fiú sose fog elfelejteni. Meg kell tudnia belőle, hogy semmi oka a büszkeségre csak azért, mert a városban született. Meg kell tudnia, hogy a város nem nagy hely. Mr. Head úgy tervezte, hogy a fiú mindent lásson, ami egy városban látható, és így elégedetten maradjon majd otthon élete hátralévő részére. Azzal a gondolattal aludt el, hogy a gyerek végre majd rájön, nem olyan okos, amilyennek hiszi magát.

Három-harminckor sülő pörc szagára ébredt és leugrott a priccséről. A szalmazsák üres volt, a ruhásdobozok felnyitva. Fölhúzta nadrágját és átsietett a másik szobába. A fiú már megfőzte a kukoricakását és kisütötte a szalonnát. Ült az asztalnál, a félhomályban, és hideg kávét ivott egy konzervdobozból. Rajta volt az új öltönye és az új szürke kalapja; ez egészen a szemébe csúszott, mert egy számmal nagyobbat rendeltek neki, gondolván, hogy még nő a feje. Nem szólt semmit, de egész alakja elégedettséget árasztott, hogy előbb kelt föl, mint Mr. Head.

Mr. Head a tűzhelyhez ment és a szalonnát a serpenyőben az asztalhoz vitte. – Nem kell sietni – szólt. – Elég hamar odaérsz, és semmi biztosíték arra, hogy örülni is fogsz neki – azzal leült szemben a fiúval, akinek a kalapja lassan hátrabilent és fölfedte vadul kifejezéstelen arcát, melynek formája csaknem pontosan olyan volt, mint az öregemberé. Nagyapa és unoka ült együtt, de annyira hasonlítottak egymásra, mint fivér és fivér, akik között nem is túl nagy a korkülönbség, mert Mr. Head arckifejezése nappal igen fiatalos volt, míg a fiúé öreges, olyan, mintha már mindent tudna és szeretne elfelejteni.

Mr. Headnek valaha felesége volt meg egy lánya, s mikor a felesége meghalt, a lánya elszökött, majd egy idő után visszatért, Nelsonnal. Aztán egy reggel, anélkül, hogy fölkelne volna az ágyból, meghalt; így maradt Mr. Head az egyéves gyermek egyetlen gondviselője. Elkövette azt a hibát, hogy megmondta Nelsonnak, Atlantában született. Ha nem mondja meg neki, Nelson nem állíthatná, hogy ez a második útja lesz.

– Lehet, hogy csöppet se fog tetszeni neked – folytatta Mr. Head. – Tele van négerekkel.

A fiú olyan arcot vágott, mint aki el tud bánni egy négerrel.

– Márpedig – mondta Mr. Head – te még sose láttál négert.

– Nem keltél valami korán – szólt Nelson.

– Te még sose láttál négert – ismételte Mr. Head. – Ebbe a kerületbe nincs néger, mióta elzavartuk azt az eget, tizenkét évvel ezelőtt, és akkor te még meg se születted. – Ránézett a fiúra, mintha biztatná, mondja csak, ha meri, hogy látott már négert.

– Honnét tudod, hogy sose láttam négert, ha eccer ott születtem? – kérdezte Nelson. – Valószínű, hogy egy csomó négert láttam.

– Ha láttál is, nem tudtad, hogy néger – mondta Mr. Head egészen elkeseredve. – Egy hathónapos gyerek nem tudja megkülönböztetni a négereket másoktól.

– Úgy vélem, én megismerem, melyik a néger, ha látom – mondta a fiú, azzal felállt, megigazította keményre vasalt szürke kalapját és kiment a klozetra.

Valamivel a vonat jövele előtt megérkeztek a kiterőhöz és megálltak egy jó lépésnyi távolságban az első sínparttól. Mr. Headnél papírzacskó volt, kétszersülttel és az ebédjükre való szardíniakonzervvel. A keleti hegylánc mögött felkelő goromba képű, narancsszínű nap tompa vörössé tette mögöttük az eget, mely előttük még szürke volt, és a szürke, áttetsző holdat mutatta, teljesen fénytelenül, alig erősebben, mint egy hüvelykujj-nyomot. Egy kis bádog váltókar-doboz meg egy fekete olajtartály volt

minden, ami jelezte, hogy kitérőnél vannak; két vágány volt, és ezek összefutását az irtás mindkét végén egy-egy kanyar takarta el. Az áthaladó vonatok fák alagútjaiból bukkantak elő, és miután egy pillanatra a hideg égbe ütköztek, rémülten tűntek el újra az erdőben. Mr. Head jó előre különleges lépéseket tett a jegypénztárosnál, hogy majd megálljon a vonatuk, de titokban félt, hogy nem fog megállni, mely esetben Nelson azt fogja mondani – Sose is hittem, hogy egy vonat megáll neked. – A haszon-talan reggeli hold alatt a sínek fehérnek és törékenynek látszottak. Az öregember és a gyerek egyaránt úgy bámult maga elé, mintha valami látomásra várna.

Hirtelen, mielőtt Mr. Head elhatározhatta volna, hogy visszafordul, mély figyelmeztető füttyszó hallatszott, és a vonat megjelent, nagyon lassú siklóval, majdnem hangtalanul a fák között, körülbelül kétszáz yardnyi távolságra, egyetlen ragyogó sárga lámpával az orrán. Mr. Head még mindig nem vette biztosra, hogy megáll, és úgy érezte, még nagyobb bolondot csinál belőle, ha lassan halad tovább. Ő is, Nelson is mindenesetre felkészült, hogy nem vesz tudomást a vonatról, ha ott hagyja őket.

A mozdony elhúzott előttük, miközben arcukba csapta a forró fém szagát, aztán már ott is állt a második kocsni pontosan az orruk előtt. A kalauz, akinek olyan volt az arca, mint egy vén bulldogé, úgy állt a lépcsőn, mint aki várja őket, noha nem mutatta, hogy bármit is számítana neki, felszállnak-e vagy sem. – Jobbra! – mondta.

A másodperc egy törtresze alatt fent voltak, és a vonat máris továbbment, amint beléptek a csendes kocsiba. A legtöbb utas még aludt, némelyikük feje az ülés támláján himbálódzott, mások két ülést foglaltak el, és volt, aki lábával a közlekedőtérbe terpeszkedett. Mr. Head észrevett néhány üres helyet és Nelsont a kellő irányba toltta. – Gyerünk oda, az ablakho – mondta rendes hangján, ami ilyen kora reggel igen erősnek bizonyult. – Senki se bánja, ha odaülsz, mer nincs ott senki. Ül csak oda.

– Hallom – morgott a fiú. – Nem kell kiabálni – azzal leült és fejét az ablak felé fordította. Fakó, szellemszerű arcot látott benne, mely egy fakó, szellemszerű kalap karmája alól nézett rá. Nagypapa, aki szintén gyorsan odanézett, más szellemet látott: fakót, de vigyorgót, fekete kalap alatt.

Mr. Head leült, elhelyezkedett, elővette a jegyét és hangosan olvasni kezdett mindent, ami rá volt nyomtatva. Az emberek mocorogni kezdtek. Többen felébredtek és rájuk bámultak. – Vedd le a kalapodat – szólt Nelsonnak az öreg, míg levette a magáét és a térdére tette. Gyér fehér haja volt, ami az évek során dohányszínűvé vált, és most laposan simult a tarkójára. Homloka kopasz volt és ráncos. Nelson levette kalapját, rátette a térdére, és várták a kalauzt, hogy megmutassák neki a jegyeket.

A kocsni másik oldalán elhelyezkedő férfi mindkét ülést elfoglalta, lábát az ablakhoz támasztotta, és feje belógott a közlekedőtérbe. Világoskék öltöny volt rajta meg sárga ing, amit a nyakán kigombolt. Felnyitotta szemét, és Mr. Head már éppen be akart neki mutatkozni, amikor hátul bejött a kalauz és azt dörmögte – Jegyeket!

Amikor a kalauz elment, Mr. Head odaadta Nelsonnak a jegye visszaútra szóló felét és azt mondta: – Tedd a zsebedbe és nehogys elveszítsd, mer akkor ott kell maradj a városba.

– Talán ott maradok – mondta Nelson, mintha ez józan javaslat lett volna.

Mr. Head nem méltatta figyelemre. – Ez a fiú életében először utazik vonaton – magyarázta az átelleni embernek, aki most az ülés peremén ült, mindkét lábával a padlón.

Nelson visszacsapta fejébe a kalapját és mérgesen fordult az ablak felé.

– Eddig még semmit se látott – folytatta Mr. Head. – Olyan tudatlan, mint akkor volt, amikor megszületett, de most aztán dugig jóllakatom egyszer és mindenkorra.

A fiú előrehajolt és nagypapján átnézve azt mondta az idegennek: – Én a városba születtem. Ottan születtem. Ez a második utam. – Emelt, határozott hangon mondta,

de az átelleni ember nem adta jelét, hogy megértette volna. Szeme alatt vastag, biborszínű karikák voltak.

Mr. Head átnyúlt hozzá, és megérintette a karját. – Egy fiúgyerekekkel azt kell tenni – szolt bölcse –, hogy megmutatunk neki minden látnivalót. Semmit se titkolunk el.

– Igen – mondta az ember. Lenézett a dagadt lábára és a balt vagy tíz hüvelyknyire fölemelte. A következő percben visszatette a padlóra és a másikat emelte föl. Az emberek az egész kocsiban felneszeltek, megmozdítottak, ásítottak és nyújtózkodtak. Innen is, onnan is különböző hangok, majd általános zsidongás hallatszott. Mr. Head derűs arckifejezése hirtelen megváltozott. Ajkai majdnem összezárultak és a szemében fény jelent meg, egyszerre vad és óvatos. Végignézett a kocsin s anélkül, hogy megfordult volna, karon ragadta Nelsont és előrehúzza. – Nézd! – szolt.

Óriási, kávébarna ember közeledett lassú léptekkel. Könnyű öltöny volt rajta és sárga selyemnyakkendő, rubin tüvel. Egyik kezét a begombolt kabátja alatt méltóság-teljesen domborodó hasán nyugtatta, a másikban pedig egy fekete sítapálcát tartott, amit minden lépésnél szándékosan széles mozdulattal emelt föl és tett le. Nagyon lassan haladt, és közben nagy barna szeme elnézett az utasok feje fölött. Kis fehér bajusza volt és fehér, kunkori haja. Mögötte két fiatal nő lépkedett, mind a kettő kávébarna, egyikük sárga, másikuk szürke ruhában. A férfi tempójához igazodtak, miközben mély torokhangon fecsegték.

Mr. Head marka összeszorult Nelson karján. Amint a menet elhaladt mellettük, a sítapótot emelgető barna kézről egy zafír gyűrű fénye tükrözött Mr. Head szemébe, de ő nem nézett föl, és a hatalmas férfi se nézett órá. A csoport végighaladt a kocsin és kiment. Mr. Head markának szorítása engedett. – Mi volt ez? – kérdezte.

– Egy ember – mondta Nelson és méltatlankodva nézett rá, mint aki már unja, hogy fitymálják az értelmi képességeit.

– Miféle ember? – makacskodott Mr. Head kifejezéstelen hangon.

– Egy kövér ember – mondta a fiú. Kezdte érezni, hogy jobb, ha óvatos lesz.

– Nem tudod, miféle? – szolt Mr. Head megsemmisítő hangon.

– Egy öreg ember – mondta Nelson és olyan előérzete támadt, hogy ma nem lesz jó napja.

– Ez egy néger volt – mondta Mr. Head és hanyatt dőlt.

Nelson felugrott az ülésre és ott állt, hátra, a kocsi vége felé nézve, de a néger már elment.

– Aszitterem, megismered, melyik a néger, hisz olyan sokat láttál az első utadon a városba – folytatta Mr. Head. – Ez volt neki az első négerje – mondta az átelleni embernek.

A fiú lecsúszott az ülésre. – Azt mondtad, feketék – szolt mérgesen –, nem azt, hogy barnák. Hogy kívánhatod, hogy tudjak valamit, ha nem mondd meg rendesen?

– Egyszerűen tudatlan vagy – mondta Mr. Head, azzal fölkelte és átült a másik oldalra, az ember mellé.

Nelson megint hátrafordult és odanézett, ahol eltűnt a néger. Úgy érezte, szándékosan ment végig a kocsin, azért, hogy belőle bolondot csináljon, és nyers, vad gyűlölet támadt benne; már értette, miért nem szereti nagyapja a négereket. Az ablak felé nézett, és a szellemszerű arca azt sugallta neki, hogy talán alkalmatlannak bizonyul majd a nap viszontagságaira. Eltöprengett, hogy egyáltalán felismeri-e majd a várost, ha sor kerül rá.

Miután több történetet elmesélt neki, Mr. Head észrevette, hogy az ember elaludt, így hát felállt és azt ajánlotta Nelsonnak, sétáljanak végig a vonaton és nézzék meg annak egyes részeit. Különösen a toalettet akarta megmutatni, ezért először a férfivécébe mentek és megvizsgálták a csövezeteket. Mr. Head úgy mutatta be a jebes-

vizes hűtőt, mintha ő találta volna föl, és megmutatta a nyomócsapos kagylót, ahol az utasok fogat mosnak. Számos kocsin mentek végig, majd beléptek az étkezőkocsiba.

Ez volt a vonaton a lelegegásabb kocsi. Élénk tojássárgára volt festve, és borszinű szőnyeg volt a padlóján. Az asztalok mögött széles ablakok sorakoztak, és a kávéskancsók meg a poharak oldalai a futó táj nagy szeleteit foglalták miniatűr képekbe. Fehér öltönyben és köténnyel három nagyon fekete néger sürgött-forgott az asztalok mellett, tálcaikat lóbálva, hajlongva és a reggeliző vendégek felé görnyedezve. Egyikük odaugrott Mr. Head és Nelson elé és két ujját feltartva azt mondta – Két terítéket! – de Mr. Head hangosan rávágta – Már ettünk, indulás előtt.

A pincér jókora barna szemüveget viselt, ami megnagyította a szeme fehérségét. – Akkor álljanak félre, jó? – mondta széles karmozdulattal, mintha legyeket söpörne el.

Nelson és Mr. Head tapodtat se mozdult. – Nézd! – mondta Mr. Head.

Az étkező innenső sarkát, ahol két asztal állott, sáfrányszínű függöny választotta el a kocsi többi részétől. Az egyik asztalon volt ugyan teríték, de mellette nem ült senki, a másiknál azonban, velük szemben, háttal a függönynek ott ült a hatalmas néger. Lágy hangon beszélt a két asszonyhoz, miközben vajat kent a pirítására. Megviselt, szomorú arca volt, és a nyaka féloldalt kidudorodott fehér gallérján. – Elrekesztik őket – magyarázta Mr. Head. Aztán így szólt – Gyerünk a konyhába! – és végigment az étkezőkocsin, de a fekete pincér szorosan a nyomukban volt.

– Utasok nem mehetnek be a konyhába! – mondta dölyfös hangon. – Utasok NEM mehetnek be a konyhába!

Mr. Head megállt, ahol volt, és visszafordult. – És ennek jó oka van – kiáltotta a néger arcába –, mert a csótányok kihajítanak az utasokat!

Minden utas nevetett, Mr. Head és Nelson pedig vigyorogva távozott. Mr. Head odahaza híres volt tréfásan vágó eszéről, és Nelson hirtelen heves büszkeséget érzett iránta. Rádöbbsent, hogy az öreg lesz egyetlen támasza azon az idegen helyen, amelyhez közelednek. Teljesen egyedül lenne a világban, ha nagyapja valaha elveszítené. Szörnyű izgatottság vett rajta erőt, és legszívesebben belecsimpaszkodott volna Mr. Head kabátjába, mint egy kisgyerek.

Amint mentek vissza a helyükre, a szembejövő ablakokon át látták, hogy a vidéket apró házak és vityillók tarkítják, és a vasúttal párhuzamosan országút húzódik. Autók haladtak rajta, nagyon kicsik és gyorsak. Nelson érezte, hogy nehezebb a levegő, mint fél órával azelőtt. Az átelleni ember elment, senki se volt hát a közelben, akivel Mr. Head társaloghatott volna, ezért kinézett az ablakon, saját tükörképén át, és hangosan olvasta a feltűnő épületek nevét. – Dixie Vegyi Társ! – jelentette. – Duplanullás Déli Liszt! Déli Ajtók! Déli Szépség Pamut Művek! Patty Mogyorókenőcse! Déli Dadus Cukorlé, Melasz!

– Hallgass már! – sziszegte Nelson.

Szerte a kocsiban kezdtek fölállni az emberek, sorra szedték le csomagjaikat a magas poggyásztartókról. A nők kabátjukba bújtak és föltették a kalapjukat. A kalauz bedugta fejét és elvakkantotta magát – Elsőmegálllllló! – mire Nelson reszketve patant fel ültéből. Mr. Head visszanyomta a vállánál fogva.

– Maradj a helyeden – szólt fennkölt hangon. – Az első állomás a város szélén van. A főpályaudvar, az a második állomás. – Erre a tudásra az első útja alkalmával tett szert, amikor leszállt az első állomáson és kénytelen volt tizenöt centet fizetni egy embernek, hogy a város szívébe vigye. Nelson nagyon sápadtan ült vissza. Életében először érezte, hogy a nagyapja nélkülözhetetlen.

A vonat megállt, kibocsátott magából néhány utast és úgy siklott tovább, mintha mozgásában nem is lett volna szünet. Odakint barna, rozoga házak sora mögött kék épületek vonala húzódott, és fölötte a sápadt, szürkésrózsaszínű ég a semmibe veszett. A vonat befutott a pályaudvarra. Amint Nelson lenézett, ezüst vágányok valósá-

gos hálóját pillantotta meg: egyre szaporodtak és keresztül-kasul szótték a pályát. Aztán mielőtt még hozzáláthatott volna, hogy megszámlolja őket, szeme elé toladott az ablakbeli arca sápadtan, de határozottan, mire ő a másik irányba nézett. A vonat az állomáson volt. Mr. Head meg ő egyszerre ugrott fel. Az ajtóhoz rohantak, és egyikük se vette észre, hogy az ebéd a papírzacskóban ott maradt az ülésen.

Határozott léptekkel szeltek át a kis állomás peronját, aztán egy jókora kapun keresztül a forgalom viharába kerültek. Az emberek tömegestől igyekeztek munkahelyük felé. Mr. Head az épület falának támaszkodott és maga elé bámult.

Végre megszólalt Nelson – Na, hogy lássak meg mindent, amit kell?

Mr. Head nem felelt. Aztán mintegy a járókelők látványától eleven választ kapva így szólt – Sétálunk – és megindult a főutcán. Nelson megigazította kalapját és a nyomába eredt. Olyan tömegű zajos látvány árasztotta el, hogy az első sarokig nem is igen tudta, mit lát. A második saroknál Mr. Head megfordult és visszanézett kiindulópontjukra: az állomás épülete malterszürke volt és tetején cement-kupola állt. Úgy gondolta, hogy ha ezt a kupolát nem veszíti szem elől, délután majd visszatalál, és eléri a hazafelé induló vonatot.

Amint továbbsétáltak, Nelson kezdte megkülönböztetni a részleteket és felfogta, mi mindent zsúfoltak itt össze a kirakatokban: fémet, textiliát, csirkeleledt, alkoholt. Elhaladtak egy üzlet előtt, amely különösen felkeltette Mr. Head figyelmét: aki bement, székre ülhetett, két lábát föltehetően egy-egy támasztékra, és egy néger kifényesítette a cipőjét. Lassan mentek és meg-megálltak a bejáratoknál, úgy, hogy a fiú lássa, mi folyik odabent, de sehová se mentek be. Mr. Head elhatározta, hogy nem lép be egyetlen városi üzletbe se, mert amikor először járt itt, egy nagy áruházban eltévedt, és mire megtalálta a kijáratot, nagyon sokan megsértették.

A következő háztömb közepe táján, az egyik üzlet előtt mérleg állt, arra egymás után mind a ketten felleptek, bedobtak egy pennyt, amire a mérleg jegvet adott. Mr. Head jegyén ez állt: „Az Ön súlya 120 font. Ön becsületes és bátor, Önt minden barátja csodálja.” Zsebébe tette a jegyet, meglepődve azon, hogy a mérleg helyesen írta le jellemét, súlyát azonban helytelenül, mert nemrég méredzkedett egy gabonamázsán, és tudta, hogy 110 fontot nyom. Nelson jegve így szólt: „Az Ön súlya 98 font. Ön előtt nagy jövő áll, de óvakodjék a fekete nőktől.” Nelson egyetlen nőt sem ismert, és a súlya 68 font volt, de Mr. Head rámutatott, hogy a mérleg valószínűleg fordítva írta az egyik számot, 9-et 6 helyett.

Továbbmentek, és az ötödik háztömb végén a pályaudvar kupolája elsüllyedt, ezért Mr. Head befordult balra. Nelson akár egy óra hosszat is eláldogált volna minden kirakat előtt, ha a következő nem lett volna még érdekesebb. Hirtelen így szólt – Itt születtem! – Mr. Head megfordult és rémülten nézett rá. A fiú izzadt arca felragyogott. – Innét származok! – mondta.

Mr. Head meghökkent. Látta, hogy eljött az erőszakos tett pillanata. – Várj! Olyat mutatok, amit még sose láttál – mondta, és a sarokra vitte a fiút, egy csatornanyíláshoz. – Guggolj le – szólt – és dugd bele a fejedet! – Hátról megfogta a fiú kabátját, míg az leereszkedett és bedugta a fejét a csatorna nyílásán. Gyorsan vissza is húzta, mert mélyen a járda alól vízcsobogást hallott. Akkor Mr. Head elmagyarázta a csatornarendszert; hogy behálózza az egész város alatt a földet, hogy minden szennyvizet összegyűjt, hogy tele van patkánnyal, hogy bármikor belepottyanhat valaki és meg is fulladhat a vég nélküli, szurokfekete alagutakban. A városban bárki bármikor befulladhat a csatornába, és többé nem is hallanak róla. Ezt olyan jól ecsetelte, hogy Nelson percekig remegett. Gondolataiban a csatornanyílások csatlakoztak a pokol kapuihoz, és először értette meg, hogyan vannak összerakva a világ mélyebb részei. Elhúzódott a járda szélétől.

Aztán így szólt – Jó, de a lyukakat ki lehet kerülni – és arcára visszatért az a macacs kifejezés, ami úgy elkeserítette a nagyapját. – Én innen származok! – mondta.

Mr. Head kétségbeesett és azt morogta – Dugig jól fogsz lakni! – azzal továbbmentek. Újabb két háztömb után balra fordult, azzal az érzéssel, hogy a kupola felé kerül; igaz a is volt, mert fél óra múlva megint a vasútállomás előtt haladtak el. Nelson nem vette észre azonnal, hogy másodszor látja ugyanazokat az üzleteket, de mikor azelőtt mentek el, ahol az ember két lábát föltehetette egy-egy támasztékra, és egy néger ki-fényesítette a cipőjét, rájött, hogy körben járnak.

– Itt má jártunk! – kiáltotta. – Nem hiszem, hogy tudod, hol vagy.

– Csak egy percre elvitettem az irányt – mondta Mr. Head, és befordultak egy másik utcába. Még mindig nem akarta, hogy túl messze kerüljenek a kupolától, és két háztömb után ismét balra fordult. Ebben az utcában két- és háromszintes faházak sorakoztak. Aki végigment a járdán, beláthatott a szobákba, és Mr. Head, amint egy ablakon bekukkantott, egy vaságyon fekvő asszonyt látott; az asszony kifelé nézett, testét lepedő takarta. Átható pillantásába az öreg beleborzongott. Egy vad külsejű fiú hajtott elő kerékpáron a semmiből, és az öregnek félre kellett ugornia, nehogy elüsse. – Nekik az semmi, ha fellöknek – mondta. – Jó lesz, ha itt maradsz a közelemben.

Még néhány hasonló utcán mentek végig, mielőtt Mr. Headnek eszébe jutott, hogy újra be kellene fordulni. A házak itt már festetlenek voltak, fából készült falaikon korhadás látszott; az utca összeszűkülte. Nelson egy színes bőrű férfit látott. Majd egy másikat. Aztán még egyet. – Ezekbe a házakba négerok laknak – állapította meg.

– Gyere csak, megyünk még máshová is – mondta Mr. Head –, nem azér jöttünk, hogy négereket nézzünk – és befordultak egy másik utcába, de ott is csupa négereket láttak. Nelsonnak bizseregni kezdett a bőre, és gyorsabb iramban lépdelték tovább, hogy minél előbb maguk mögött hagyják ezt a környéket. A kapukban atlétatrikós, színes bőrű férfiak álltak, és a roskatag tornácokon színes bőrű asszonyok matattak. Az útszéli árkokban színes bőrű gyerekek játszottak, de mulatságukat abbahagyva rájuk néztek. Ők hamarosan üzletsorok mellett haladtak el, ahol színes bőrű vevőket láttak, de ezek ajtaja előtt nem álltak meg. Minden irányból fekete arcok fekete tekintetei figyelték őket. – Igen – mondta Mr. Head – itt születél – épp itt, ezeknél a négereknél.

Nelson összevonta a szemöldökét. – Azt hiszem, eltévedtünk – mondta ki a vádat.

Mr. Head nagy lendülettel megfordult, a kupolát kereste. Az sehol se látszott. – Egyáltalán nem tévedtünk el – mondta. – Csak elfáradtál a járkálásba.

– Nem vagyok fáradt, éhes vagyok – felelte Nelson. – Adj egy kétszersültet.

Akkor fedezték fel, hogy az ebédet elvesztették.

– Te hozd a zacskót – mondta Nelson –, magamhoz kellett vóna vennem.

– Ha te akarsz lenni a vezető, egyedül megyek tovább, téged meg itt hagylak – mondta Mr. Head, és örömmel látta, hogy a fiú elfehéredik. Azt persze ő is észre vette, hogy eltévedtek és egyre távolabb kerülnek az állomástól. Maga is éhes volt és egyre szomjasabb, és mivel a négerok közt jártak, mind a ketten izzadni kezdtek. Nelson lábán cipő volt, amihez nem szokott hozzá. A betonjárdák nagyon kemények voltak. Szerették volna, ha találnak egy helyet, ahol leülhetnének, de ez lehetetlen volt, hát csak mentek tovább, miközben a fiú azt motyogta maga elé – Először elveszted a zacskót, aztán elveszted az utat. – Mr. Head viszont morogva ismételtette – Aki ebből a néger mennyországból akar lenni, hát csak legyen is ebből.

A nap addigra már jócskán fent járt az égen. Készülő ebédek illata szállongott feléjük. Minden néger a kapuja előtt állt és őket nézte. – Miért nem kérdezed meg valamelyik négertől az utat? – szölt Nelson. – Miattad tévedtünk el.

– Te itt születél – felelte Mr. Head. – Te megkérdezheted, ha akarod.

Nelson félt a színes bőrű férfiaktól és nem akarta, hogy a színes bőrű gyerekek ki-nevessék. Meglátott egy természetes néger asszonyt, amint kihajolt egy, a járdára nyíló

ajtón. Haja körös-körül vagy négy hüvelyknyire szétállt a fején; barna lába csupaszból volt, és a lábfeje oldalt rózsaszín. Rózsaszín ruhája pontosan követte az alakját. Amikor mellé értek, fél kezét lustán a fejéhez emelte, és ujjai eltűntek a hajában.

Nelson megállt. Úgy érezte, lélegzetét felszívja az asszony sötét szeme. – Hogy kell visszamenni a városba? – kérdezte olyan hangon, amelyben nem ismert a sajátjára.

Az asszony kisvártatva így szólt – A városba vagy; – olyan öblös, mély hangon beszélt, hogy Nelson úgy érezte, mintha hideg zuhanyt nyitottak volna rá.

– Hogy kell visszamenni a vonathoz? – kérdezte ugyanazon a cicerázó hangon.

– Fogsz egy taxit – mondta a nő.

Nelson megértette, hogy gúnyolódik, de olyan dermedt volt, hogy még csak morcos arcot se vágott. Álltában apróra megnézte magának az asszonyt. Tekintete felkúszott annak jókora térdétől egészen a homlokáig, aztán egy háromszögletű útvonalat járt be az asszony csillogóan izzadt nyakától temérdek mellén és csupaszból karján keresztül föl egészen addig, ahol az ujjai eltűntek a hajában. Hirtelen vágy támadt benne, hogy az asszony lenyúljon érte, fölkapja, magához húzza, és szerette volna lehetét érezni az arcán. Egyre mélyebben és mélyebben nézne a szemébe, míg az asszony egyre szorosabban és szorosabban tartaná őt. Soha életében nem érzett még ilyent. Úgy érezte, mintha egy szurokfekete alagút húzná maga felé.

– Eriggy amarra a sarokig és csípj el egy taxit, ami kivisz a vasútállomásra, cukorfalat – mondta az asszony.

Nelson összecuklott volna a lába előtt, ha Mr. Head gorombán el nem rántja. – Úgy viselkedsz, mintha semmi eszed se volna! – dörmögte.

Tovább siettek, és Nelson nem nézett vissza az asszonyra. Kalapját mélyen behúzta az arcába, mert az már égett a szégyentől. A vonatablakban látott gunyoros szellem és az utazás alatt érzett minden balsejtelem visszatért hozzá, és eszébe jutott, hogy az ő mérleg-cédulája megmondta, óvakodjék a fekete nőktől, a nagyapjáé pedig azt, hogy ő becsületes és bátor. Megfogta az öreg kezét; ez a függőség olyan jele volt, amit ritkán mutatott ki.

A keréknyomok felé igyekeztek, ahol éppen egy hosszú sárga trolis közeledett. Mr. Head még sose ült efféle alkalmatosságon, és a trolit elengedte. Nelson hallgatott. Időnként kissé megremegett a szája, de nagyapja saját gondoljaival volt elfoglalva és nem hederített rá. Ott álltak a sarkon, és egyikük se nézett az arra járó négekre, akik mentek a saját dolgaik után, éppen úgy, mintha fehérek lettek volna; az egyetlen különbség az volt, hogy legtöbbjük megállt és szemügyre vette Mr. Headet meg Nelsont. Az öregnek az az ötlete támadt, hogy mivel a trolis kerekerei nyomot hagynak, ők mehetnek egyszerűen a keréknyomon. Enyhén megbökte Nelsont, és elmagyarázta, hogy a nyomok után mennek el a vasútig, gyalog. Nekiindultak.

Egyszer csak nagy megkönnyebbüléssel vették észre, hogy újra fehér emberek között vannak, és Nelson mindjárt le is ült a járdára, háttal a falnak. – Nekem pihenni kell egy kicsit – mondta. – Elvesztetted a zacskót is, meg az utat is. Hát megvárhatod, hogy kipihenjem magam.

– Itt vannak előttünk a keréknyomok – mondta Mr. Head. – Nincs más dolgunk, mint azokat szem előtt tartani; és a zacskóra te éppúgy gondolhattál volna, mint én. Te itt születél. Ez a te szülővárosod. Ez a második utad. Ismerned kéne a dörgést – és leguggolva folytatta hasonló hangnemben, de a fiú, égő lábát kiszabadítva cipőjéből, csak hallgatott.

– Megáll és vigyorog, akár egy csimpppánz, úgy hallgat egy néger nőt, hogy útbaigazítsa. Teremtő Atyaisten! – mondta Mr. Head.

– Sose mondtam én semmit, csak hogy itt születtem – felelt a fiú remegő hangon. – Sose mondtam, hogy fog-e tetszeni vagy nem fog-e tetszeni. Sose mondtam, hogy ide akarok jönni. Én csak azt mondtam, hogy itt születtem, különben semmi közöm az

egészhöz. Haza akarok menni. Azon kezdem, hogy nem is akartam ide jönni. Ez a nagy ötlet a tiéd volt. Honnét tudod, hogy a keréknyomok után nem rossz irányba megyünk?

Ez utóbbi Mr. Headnek is eszébe jutott. – Itt minden ember fehér – mondta.

– Eddig nem jártunk erre – mondta Nelson. A környéken téglapületek álltak; lakhattak is bennük, nem is. A járda mellett néhány üres gépkocsi parkolt, és nagyon kevés járókelő mutatkozott. Az útburkolat forrósága áthatolt Nelson vékony öltönyén. Szemhéja egyre nehezebb lett, és néhány perc múlva előrebillent a feje. A vállá egyet-kettőt rándult, aztán a fiú oldalt dőlve elterült a járdán és a kimerültségtől mély álomba zuhant.

Mr. Head csöndesen figyelte. Maga is nagyon fáradt volt, de nem alhattak mind a ketten egyszerre, és ő egyáltalán nem alhatott, mert nem tudta, hol van. Lehet, hogy Nelson percekben belül fölébred, s akkor frissen és nagyon pimaszul folytatja a szemrehányást, hogy elveszítette a zacskót és az utat. – Nagyon cudar lenne a helyzeted, ha én nem volnék itt – gondolta Mr. Head. Aztán más jutott eszébe. Sokáig nézte az elterült alakot; egyszer csak felállt. Elvi elhatározás született benne a bánásmódról, ami néha szükséges, hogy olyan leckét kapjon a gyerek, amit nem felejt el, különösen, ha helyzetét mindig megszilárdítja valami új tiszteletlenséggel. Hang nélkül elment a mintegy tíz lépésnyi távolságban lévő sarokra, leült egy fedett szemeteskanára, ahonnan látta Nelsont és megfigyelhette, amint fölébred, egyedül.

A fiú nyugtalanul bóbiskolt, lelkének valamely sötét zugából határozatlan zajok és fekete alakok toltak öntudatának félhomályába. Álmában megmegrándult az arca, és térdét felhúzta az álla alá. A nap tompa, száraz fénnel árasztotta el a keskeny utcát; minden pontosan olyannak látszott, amilyen. Egy idő után Mr. Head, aki úgy kuporgott a szemeteskanna tetején, mint egy vén majom, elhatározta, hogy ha Nelson hamar föl nem ébred, hangos zajt csap lábával a kanna oldalán. Órájára nézett és megállapította, hogy két óra van. A vonat hatkor indult, és azt, hogy lekésik, olyan szörnyű eshetőségnek vélte, hogy nem is gondolt rá. Sarkával belerúgott a kannába, mire süket dörrenés hangzott föl utcahosszat.

Nelson nyikkanás nélkül a talpán termett. Arra nézett, ahol a nagyapjának lennie kellett volna, és szeme kimeredt. Többször megperdült maga körül, aztán nyaka közé szedte a lábát s nekiiramodott, mint egy megbokrosodott póniló. Mr. Head leugrott a szemeteskanáról és utánaügetett, de a gyerek már alig látszott. Egy szürke csík húzott el átlósan az utcasarkon. Az öreg olyan gyorsan futott, ahogy csak bírt, közben minden kereszteződésnél elnézett mindkét irányba, de a fiút nem látta sehol. Amint aztán maga mögött hagyta a harmadik kereszteződést, és már teljesen kifulladt, olyan jelenet tárult a szeme elé, ami végleg megállította. Egy szeméttároló mögött lehajolt, hogy onnan kémlelje ki, mihez tartsa magát.

Nelson a földön ült szétterpesztett lábbal, és mellelte egy idős asszony feküdt. Az asszony sírt. A járdán fűszeráru szóródott szét. Egy csomó nő már össze is gyűlt, hogy lássa az igazságtételt, és Mr. Head messziről hallotta, amint az öregasszony kiabál a kövezeten – Eltörted a bokámat és a papád meg fogja fizetni! Az utolsó centig! Rendőr! Rendőr! – Nelson vállát több nő is ráncigálta, de ő túl kábultnak látszott ahhoz, hogy felálljon.

Valami arra kényszerítette Mr. Headet, hogy előbújjon a szeméttároló mögül és közelebb lépjen, de csigalassúsággal. Soha életében nem beszélt rendőrrel. A nők úgy nyüzsögtek Nelson körül, mintha hirtelen egyszerre akarnának lecsapni rá, hogy darabokra tépjék, míg az öregasszony tovább sírt, hogy eltört a bokája és rendőrt kell hívni. Mr. Head olyan lassan közeledett, mintha minden előre tett lépés után hátrafelé is lépett volna egyet, de mikor öt lépésnyi távolságba ért, Nelson meglátta és felugrott. Belekapaszkodott a derekába, és zihálva tapadt a combjához.

A nők mind Mr. Head felé fordultak. A sebesült felült és így kiáltott – Hé, maga! Az utolsó centig ki fogja fizetni azt az orvosi költséget, amit ez a fiú okozott! Ez a fiatal-korú bü-nő-ző! Hol egy rendőr? Írja fel valaki ennek az embernek a nevét és címét!

Mr. Head megpróbálta lefejtetni derekáról Nelson ujjait; az öregembernek gallérjába süllýedt a feje, mint egy pulykái; szemét elhomályosította a félelem és az óvatosság.

– A fia eltörte a bokámat! – kiáltotta az öregasszony. – Rendőr!

Mr. Head már a hátában érezte a rendőr tekintetét. Egyenesen a nőkre nézett, akik haragjukban eleven gáttá tömörültek előtte, és így szólt – Ez nem az én fiam. Sose láttam.

Érezte, hogy Nelson ujjai lehullanak a derekáról.

A nők döbbenet hőköltek hátra, és olyan irtózáttal nézték azt az embert, aki megtagadta saját képét és hasonlatosságát, hogy nem tudtak volna kezét emelni rá. Mr. Head otthagytá Nelsont és továbbment a folyosón, amit némán megnyitottak előtte. Csak egy üres alagutat látott maga előtt ott, ahol valaha utca volt.

A fiú ott maradt, kinyújtott nyakkal állt, keze kétoldalt lecsüngött. Fejébe nyomott, gyűrött kalapján már nyoma se látszott a vasalásnak. A sebesült asszony felállt, megvárta felé az öklét, a többiek pedig szánakozó pillantásokat vetettek rá, de ő mind ebből semmit se látott. A környéken nem mutatkozott rendőr.

Egy perc múltán gépiesen megindult, de nem igyekezett, hogy utolérje nagyapját; körülbelül húsz lépésnyiről követte. Így mentek el öt háztömb mellett.

Mr. Head válla megereszkedett és feje úgy lehorgadt, hogy hátulról nem is lehetett látni. Nem merte visszafordítani a fejét. Végül mégis vetett hátra egy rövid, reménykedő pillantást a válla fölött. Tíz lépésnyire maga mögött keskeny szempárt látott, ami vasvillaként fúródott a hátába.

A fiú nem volt megbocsátó természetű, de ez volt az első eset, hogy meg kellett volna bocsátania valamit. Mr. Head még sohasem szégyenült meg előtte. Két újabb háztömb után újra hátránézett és válla fölött kétségbeesetten vidám hangon odakiáltott – Na, megnézzük, hol ihatunk egy kólát!

Nelson addig még sose tanúsított méltósággal megfordult és a nagyapjának háttal megállt.

Mr. Head érezni kezdte árulása súlyát. Miközben továbbmentek, arca csupa mély horpadás és kopár barázda lett. Semmit se látott maga körül, de azt észrevette, hogy a keréknyomok eltűntek. A láthatáron sehol se volt kupola, és már jól benne jártak a délutánban. Tudta, hogy ha sötétedés után még a városban lesznek, akkor megverik és kirabolják őket. Önmaga számára csupán Isten ítéletének gyorsaságát várta, de akaratlanul is az a gondolat járt a fejében, hogy az ő vétkeiért Nelson fog bűnhődni, és hogy a fiút még most is a romlás felé viszi.

Saroktól sarokig mentek tovább a kis téglaházak vég nélküli sorai között, míg Mr. Head majdnem orra bukott egy vízcsapban, ami vagy hat hüvelyknyire állt ki a földből az egyik gypsáv szélén. Kora reggel óta egy korty vizet sem ivott, de úgy érezte, most nem érdemli meg. Aztán arra gondolt, hogy bizonyára Nelson is szomjas, és ha mind a ketten isznak, az összehozza őket. Leguggolt, száját a cső végéhez illesztette és a hideg vízugarat a torkába irányította. Aztán odakiáltott azon a kétségbeesett hangon – Gyere, igyál egy kis vizet!

A fiú ezúttal majd egy percig bámult keresztül rajta. Mr. Head felállt és úgy ment tovább, mintha mérget ivott volna. Nelson, bár utoljára a vonaton kapott vizet egy papírpohárban, megvetően ment el a csap mellett, melyből a nagyapja ivott. Amikor ezt Mr. Head látta, minden reményét elveszítette. Arca a halványuló délutáni fényben feldúltnak és elhagyatottnak látszott. Érezte a háta mögött egyenletes léptekkel haladó fiú konok gyűlöletét, és tudta, hogy (ha valami csoda révén megmenekülnek at-

tól, hogy a városban megöljék őket) így tart majd ez élete végéig. Tudta, hogy egy fekete, idegen táj felé tart, ahol semmi sem olyan, mint amilyen addig volt; a hosszú, tisztesség nélküli öregkorba és a véghez, aminek majd megőrül, mert az lesz a vég.

Ami Nelsont illeti, emlékezete ráfagyott a nagyapja árulására, mintha érintetlenül meg akarná őrizni azt az utolsó ítéletig. Ment, anélkül, hogy jobbra vagy balra nézett volna, de a szája meg-megrándult, mert időnként úgy érezte, hogy a lelke mélyén egy titokzatos fekete alak nyújtózik fölfelé, mintha egyetlen forró öleléssel föl akarná olvasztani a fagyos látomást.

Egy házsor mögött lebukott a nap, és ők szinte észrevétlenül elegáns elővárosi negyedbe érkeztek, ahol a bérpaloták és az út között gyepágycsok húzódtak, madárúsztatókkal. Itt aztán teljesen kihalt volt minden. Sokáig még egy kutyával se találkoztak. A nagy fehér házak olyanok voltak, mint a távolban javarészt elmerült jéghegyek. Járda nem volt, csupán kocsitűk, amelyek körbe-körbe kanyarogtak mint végtelen, nevetséges karikák. Nelson egy lépéssel se közelített nagyapjához. Az öreg úgy érezte, hogy ha meglátna egy csatornanyílást, behullana és hagyná magát elsodortatni; elképzelte a fiút, amint ott áll és csekély érdeklődéssel figyeli, hogyan tűnik el ő.

Hangos ugatás térítette magához, s ahogy felnézett, egy kövér férfit látott, aki két bulldoggal közeledett. Úgy emelte föl mindkét karját, mint hajótörött egy pusztaszigeten. – Eltévedtem! – kiáltotta. – Eltévedtem, nem tudom hol vagyok, és ezzel a fiúval el kell érjem a vonatot, és nem találom a pályaudvart. Istenem, eltévedtem! Istenem, segítsen rajtam, eltévedtem!

A férfi, aki kopasz volt és golfnadrágot viselt, megkérdezte, milyen vonatot akar elérni, és Mr. Head elővette a jegyét, de olyan erősen reszketett, hogy alig bírta odanyújtani. Nelson tisztos távolban megállt és figyelt.

– Nos – szölt a szövtér férfi, amint visszaadta a jegyet – arra már nincs idejük, hogy visszaérjenek a városba, de a külső állomáson még elérhetik a vonatot. Innen a harmadik sarok – és kezdte magyarázni, hogyan találják meg.

Mr. Head úgy bámult, mint aki lassanként a halálból tér vissza, és mikor a férfi befejezte s elment a sarka körül ugrándozó kutyákkal, Nelsonhoz fordult és lélekzakadva mondta – Hazamegyünk!

A gyerek vagy öt lépésnyire állt, arca vértelen volt a szürke kalap alatt. Szeme gyözelmesen hideg. Benne se fény, se érzés, se érdeklődés. Egyszerűen csak ott volt kis alakja, és várt. Az otthon semmit sem jelentett neki.

Mr. Head lassan megfordult. Úgy érezte, már tudja, milyen az idő évszakok nélkül és milyen a hőség világosság nélkül és milyen az ember megváltás nélkül. Nem bánta volna, ha nem éri el a vonatot, és ha valami – mint egy kiáltás a sűrűsödő homályból – meg nem ragadja figyelmét, akkor azt is elfelejtette volna, hogy van állomás, ahová mennie kell.

Még ötszáz yardot se tett meg az úton, mikor karnyújtásnyira meglátta egy néger gipszfiguráját, amely ott ült egy széles gyepágyat övező, alacsony, sárga téglakerítésen. A néger körülbelül akkora volt, mint Nelson, és bizonytalan szögben előredőlt, mert a gitt, ami tartotta, megrepedt. Fél szeme teljesen fehér volt, és kezében egy szelet barna görögdiányét tartott.

Mr. Head megállt és csöndesen nézte a négert, míg Nelson a közelébe nem ért. Akkor, amint mind a ketten ott álltak, Mr. Head felsóhajtott – Egy münéger!

Lehetetlen volt megállapítani, hogy a münégernek fiatal kellett volna ábrázolnia, vagy öreget; mindkettőnek egyaránt túl szerencsétlen volt. Az eredeti szándék szerint boldognak kellett volna látszania, mert a szája két sarka fölfelé görbült, ám a bogaravesztett szemgolyó és a ferde testtartás következtében megjelenése nyomorúságos volt.

– Egy münéger! – ismételte meg Nelson pontosan a nagyapja hangján.

Ott álltak ketten, a nyakuk csaknem egyenlő szögben nyúlt előre, a válluk csaknem pontosan egyformán görbült meg, és a kezük azonos módon reszketett a zsebükben. Mr. Head olyan volt, mint egy régi gyermek, és Nelson olyan, mint egy miniatűr öregember. Mozdulatlanul bámulták a múnéért, mintha valami nagy titokkal álltak volna szemben, másvalaki győzelmének egy emlékművével, ami összehozta őket közös vereségükben. Mind a ketten érezték, hogy ez a látvány úgy oldja föl ellentétüket, mint a kegyelem közbelépése. Mr. Head addig nem ismerte a kegyelem érzését, mert túl jó volt ahhoz, hogy rászolgáljon, de most érezte, hogy megismeri. Nelsonra nézett és tudta, mondania kell valamit a gyerekeknek, hogy megmutassa, még mindig bölcs, és a pillantásban, mellyel a fiú viszonzta az övét, látta, hogy annak égetően szüksége van erre a megnyugtatóra. Nelson tekintete könyörgött, hogy magyarázza meg egyszer és mindenkorra a létezés titkát.

Mr. Head fölnyitotta száját, hogy fennkölt nyilatkozatot tegyen, aztán meghallotta önmagát, amint így szól – Itten nincs elég. Muszáj volt nekik csinálni egyet.

Egy másodperc múlva a fiú, szája körül furcsa remegéssel bölintott és azt mondta – Menjünk haza, mielőtt megint eltévedünk.

Amint odaértek a külső állomásra, besiklott a vonat, ők felszálltak rá, és tíz perccel azelőtt, hogy a kitérőhöz kellett érniük, az ajtóhoz mentek, és ott álltak, készen arra, hogy leugorjanak, ha a vonat nem állna meg; de megállt, éppen akkor, mikor a hold, visszanyerve teljes ragyogását, előszökött egy felhő mögül és elárasztotta fénnel a tisztást. Amikor leszálltak, a fű finoman borzongott az ezüst színárnyalataiban, és lábuk alatt a keramit friss fekete fényben ragyogott. A fakoronák, melyek úgy ortalmazták a kitérőt, mint falkerítés egy kertet, sötétebbek voltak az égnél, melyen mint hatalmas lámpák, fehér felhők világítottak.

Mr. Head nagyon csöndesen állt és érezte, hogy a kegyelem újra megérinti, ám ezúttal tudta, hogy nincs szó a világon, amely a nevéen tudná nevezni. Tudta, hogy abból a lelki gyötreléből támadt, ami minden embernek megadatik, és a gyermekeknek különös módon. Megértette, hogy ez az egyetlen, amit az ember a halálba tud vinni, hogy Teremtőjének adja, és hirtelen elöntötte a szégyen, hogy neki olyan kevés van belőle. Rémülten állt, Isten átható szemével ítélve meg önmagát, míg büszkeségét a kegyelem betakarta és lángként elemészttette. Sose tartotta magát nagy bűnösnek, de most látta, hogy valódi gonoszsága el volt rejtve előle, nehogy kétségbe ejtse. Felfogta, hogy bűnei megbocsáttattak az idők kezdetétől, amikor megfogant önnön szívében az Ádám bűne, egészen a mai napig, amikor megtagadta szegény Nelsont. Átlátta, hogy nincs olyan borzalmas bűn, amit ne vallhatna a magáénak, és mivel Isten szeretete az Ő megbocsátásával áll arányban, késznek érezte magát, hogy azonnal belépjen a mennyországba.

Nelson, arcvonásait elrendezve kalapkarimája árnyékában, a fáradtság és gyanakvás keverékével figyelte nagyapját, de amint a vonat elhagyta őket és akár egy ijedt kígyó tűnt el az erdőben, még az arca is felderült és azt dűnnyögte – Örülök, hogy eccer ott vótam, de többet nem megyek!

Vojnits Imre fordítása

Következő számunkból

Rózsa Huba: Profétaság és tradíció

Unger Emil: Szűz Mária alakja magyar pénzekben

Szili Leontin és Rubin Szilárd elbeszélése

Írások az alkoholizmusról és a narkózisról